

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Supunerea la taxe a caselor de joc la noroc, de d-l C. G. Dissescu.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II*: Nicolae N. Milea cu Ministerul public (Fond de comerț.— Vânzare.— Interdicție pentru vânzător de a deschide un comerț sau o industrie similară în vecinătatea cumpărătorului.— Convențiune licită).— *Observ.* de d-l D. Alexandresco.

Curtea de apel din Iași, secțiunea I: Alice și Margareta Nicolescu cu firma Moses Juris și altul (Societăți comerciale.— Constituție.— Lipsa formalităților legale.— Nulitate).

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Curtea de apel din Caen*.— *Observație* de S. R.

SUPUNEREA LA TAXE A CASELOR

DE
JOC LA NOROC

Ministrul de finanțe, d-l Costinescu, a depus în Cameră proiectul de lege asupra supunerii la taxe a caselor de joc la noroc. Acest proiect este de mult așteptat și bine a făcut d-l Ministru că s'a grăbit de a-l depune. În adevăr, jocul la noroc, mai cu seamă la Sinaia și Constanța, a luat un avânt și niște proporții îngrijitoare. Este mijlocul unei spoliatiuni revoltătoare din toate punctele de vedere. Legea creatoare a societăților pentru îmbunătățirea stațiunilor noastre climatice, n'a avut în vedere jocul la noroc, ca mijloc de realizare a scopului de împlinit. Totuș, prin mijloace piezișe, prin fraudă la lege s'a organizat jocul ca un fel de stabiliment de utilitate publică, cu statute, cu consilii de administrație, cu distribuții de tantieme în disproporție cu munca depusă de beneficiari. Cu ce bani? De unde? Cu ce iese prin exploatarea slăbiciunilor adunate la un loc pentru a se putea opera cu mai multă unitate de acțiune.

Legiuitorul civil nu recunoaște contractul de joc, căci îi refuză orice sancțiune. Legiuitorul penal face dintr'însul un delict. Morala publică este revoltată, însă neputincioasă.

Intorcându-mă în vara trecută din streinătate la Vâlcea aflu că chiar la Călimănești și Govora se joacă! Că, din această cauză, d-l Vintilă Brătianu demisionase chiar din consiliul de administrație. În data s'a convocat consiliul care a luat măsurile restrictive pentru a se lăsa jocul liber. E adevărat că s'au călcat prin eludare aceste dispoziții. Dar din nou consiliul a hotărât prohibirea.

Nu se poate însă admite ca în unele locuri să fie permis jocul și în altele oprit. Nu se poate îngădui la Sinaia și Constanța și oprit la Govora și Călimănești. Un asemenea privilegiu ar fi mai periculos decât egalitatea tuturilor pentru a putea face răul. De aceia am declarat că dacă se continuă îngăduirea jocului la Sinaia, să fie tolerat peste tot. Bine înțeles că eu atunci numai am ce căută în asemeni consilii de administrație.

Timpul e prea scurt pentru a face un studiu amănunțit asupra Jocului de Noroc și a Caselor de joc din punct de vedere penal, administrativ și financiar. Voiu spune câteva cuvinte asupra caracterului taxei prevăzută în proiectul de lege.

S'a zis că de oarece jocul este supus la o percepere în profitul Statului și al Comunei, Statul și Comuna devin beneficienți ai jocului: jocul este aprobat și legitimat.

Da, taxa este o percepere. Dar care este caracterul ei juridic? Este ea un impozit asupra unui fapt ce cade în domeniul materiei administrative impozabile? Cătuși de puțin nu.

În timpul lui Richelieu cântarea pe străzi în Paris după miezul nopții era oprită. Faptul acesta ilicit constituia o contravențiune. Seigneori *bons viveurs* au cerut lui Richelieu să li se dea voie să cânte toată noaptea la eșirea din cluburi, localuri publice,

baluri. Richelieu le-a dat voie cu condiție de a plăti o anumită taxă potrivit cu ora la care cântau. *Chantez, mais payez!* le-a spus Cardinalul. Așa și cu jocul de cărți: *jouez, mais payez!*

Perceperea taxei în asemeni cazuri nu este un impozit care legitimează un fapt impozabil, căci cel ce plătește nu înțelege să dea Statului ceva în schimbul unui serviciu, sau să contribuie la o sarcină publică. Prestația dată — taxa — este cu totul disproporționată, e prea mare pentru ca să aibă simplul caracter al unui impozit. Taxa prevăzută în proiectul de lege este o măsură preventivă pentru a nu comite «delictul de joc și de ținere de casă de joc». Este în același timp și o reparație civilă a daunelor morale și bănești produse de delictul de joc. O taxă impusă nu se preocupă de caracterul licit sau ilicit al faptului pe care îl isbește. Ea este un instrument de fiscalitate. Legea civilă sau penală singură spune ce este licit și ilicit.

Când Statul își apropiază corpul delictului, beneficiile lui, sumele ce rezultă din vânzarea corpurilor delictului, se poate zice că prin aceasta el legitimează delictul? Jocul la noroc are caracterele sale și pot fi privite efectele lui din următoarele puncte de vedere: 1° civil; 2° penal; 3° administrativ; 4° fiscal.

Proiectul de lege al d-lui Ministru Costinescu se ocupă numai de partea fiscală. În această privință avem legi și precedente și în celelalte țări. Pentru a înlătura orice discuție s'ar putea adăoga la articolul 4 că «dispozițiunile codului penal privitoare la jocul de noroc și casele în care se țin, se respectă».

1916, Martie 26.

C. G. DISSESCU

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II.

Audiența dela 20 Octombrie 1915

Președinta d-lui V. Râmnicianu, președinte

Niculae N. Milea cu Ministerul public

FOND DE COMERȚ. — VÂNZARE. — INTERDICȚIE PENTRU VÂNZĂTOR DE A DESCHIDE UN COMERȚ SAU O INDUSTRIE SIMILARĂ ÎN VECINĂTATEA CUMPĂRĂTORULUI. — CONVENȚIUNE LICITĂ.

CONVENȚIUNE. — CAUZĂ. — INTERDICȚIA EXERCITĂRII UNUI COMERȚ. — VALIDITATE. — ART. 966 ȘI 968 C. COM.

1° Convenția prin care o persoană se obligă să nu mai exercite un anume comerț sau industrie într'o localitate determinată, stipulând sau promițând și în numele unui al treilea, este perfect licită și prin urmare valabilă.

2° O asemenea obligație, restrânsă la o localitate determinată, chiar perpetuă de ar fi, nu con-

stitue o interdicție generală și absolută la libertatea ce are orice persoană de a face un comerț sau a exercita o industrie, deoarece interdicțiunea fiind limitată la câteva persoane, obiectul convențiunei nu poate fi nici crearea unui monopol, nici împedirea concurenței.

Prin urmare, instanța de fond, declarând licită convențiunea de care recurentul s'a servit în justiție, n'a comis nici un exces de putere sau eroare gravă de fapt și n'a violat art. 966 și 968 c. com.

No. 2538. — Respins, ca nefundat, recursul făcut de Niculae N. Milea, contra deciziei Curții de apel din București, secția II, No. 107 din 1915 1).

S'au ascultat: d-nii avocați M. Mora și Radu D. Rosetti, pentru recurent, în desvoltarea motivelor de casare; d-l procuror M. Vidrașeu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Eroare de fapt, greșită interpretare a legii și exces de putere (violarea art. 966 și 968 c. com.). Am susținut că actul incriminat ca fals, cuprinde o clauză ilicită și deci e nul. În adevăr, convenția prin care Pleșu se obligă să nu mai ție niciodată moară în Bordusaci este ilicită, nu numai din punct de vedere personal — la care Curtea restrânge importanța clauzei ilicite — ci și din punct de vedere general, care e mult mai important, având de scop să anuleze orice concurență pentru a fixa orice preț și a creia un monopol care să înlătore pe căi piezișe legea cererii și ofertei. Curtea, susținând că interdicția lui Pleșu dură numai cât timp această moară există, comite o eroare de fapt, căci interdicția eră pentru totdeauna, și susținând că aceasta nu e ilicită, face o greșită interpretare art. 966 și 968 c. civ., care consideră ca ilicită clauza contrarie bunelor moravuri și ordinei publice».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care recurentul N. Milea a fost condamnat la o lună închisoare, pe temeiul art. 127 combinat cu 60 c. pen., pentru faptul că s'a servit cu bună știință de un act fals spre a-și susține o acțiune civilă intentată în contra lui P. Pleșu;

Având în vedere că, se constată că recurentul a susținut înaintea Curții de apel, că faptul ce i se impută nu întrunește elementele delictului de fals, întrucât nu există prejudiciu, pentru că convențiunea cu data de 18 Martie 1908 este nulă, de oarece P. Pleșu, care se obligă prin acea convențiune, în schimbul unei sume de bani, să-și mute moara ce aveă în comuna Burdusaci și să nu mai instaleze în acea comună nici el și nici fiul și ginerele său o altă moară, nu-și puteă înstrăina libertatea de a face comerț și de a stabili un monopol care ar înlătura orice concurență și care nu este permis, fiind contrariu ordinei publice;

1) V. *Dreptul* din 1915, No. 60, p. 477.

Având în vedere că, Curtea de apel, interpretând convenția părților, constată că interzicerea lui Pleșu de a exercita industria sa eră mărginită prin aceea convenție, în spațiu și timp, ca nefiind perpetuă și generală, căci P. Pleșu eră liber a-și exercita industria sa în altă parte, pe timpul cât va dură exploatarea fondului industrial al lui N. Milea, iar odată ce ar fi încetat exploatarea acestuia, P. Pleșu ar fi putut instala o nouă moară în comuna Burdusaci;

Considerând că, convențiunea prin care o persoană se obligă să nu mai exercite un anumit comerț sau industrie într-o localitate determinată, stipulând sau promițând și în numele unui al treilea, este licită și prin urmare valabilă;

Că, într'adevăr, o asemenea obligațiune, restrânsă la o localitate determinată, chiar perpetuă de ar fi, ceea ce însă în speță nu este, după cum constată Curtea de apel, nu constituie o interdicțiune generală și absolută la libertatea ce are orice persoană de a face un comerț sau a exercita o industrie oarecare;

Că, obiectul convențiunii nu putea fi nici crearea unui monopol, întrucât interdicțiunea eră limitată la câteva persoane, așa că concurența nu eră imposibilă;

Că, prin urmare, Curtea de apel, declarând licită convenția de care recurentul s'a servit în justiție, n'a comis nici un exces de putere sau eroare gravă de fapt și n'a violat art. 966 și 968 c. civ., așa că motivul de casare este nefundat.

Pentru aceste motive, respinge 1).

Observație. — Este știut, deși chestiunea este controversată²⁾, că comerciantul sau fabricantul, care-și vinde fondul său comercial sau industrial altuia, chiar fără nici o rezervă, se obligă prin aceasta însuș a nu înființa, fie prin sine, fie prin alții, rude sau străini³⁾, un stabiliment similar, cel puțin în vecinătatea cumpărătorului acestui fond, pentru timpul cât tribunalele îl vor socoti necesar în aprecierea lor suverană, în lipsa unei anume stipulații în această privință; fiindcă, prin asemenea procedare, vânzătorul ar împiedica pe cumpărătorul fondului industrial sau comercial de a se folosi de lucrul cumpărat; pe când el este din contra, prin însuș natura contractului, obligat a-i garantă fo-

losința lucrului vândut. Interdicția pentru vânzător de a deschide o industrie sau un comerț similar în vecinătatea cumpărătorului este deci o urmare firească a contractului și una din condițiile executării lui⁴⁾.

În privința vânzării unei uzini sau fabrici se decide însă, în genere, că vânzătorul poate să deschidă în vecinătatea cumpărătorului un stabiliment similar, decăteori acest drept n'a fost interzis prin contractul de vânzare.

«Considerând, zice Curtea de casație din Franța, că actul de vânzare este pur și simplu și nu cuprinde nici o obligație restrictivă a drepturilor vânzătorului asupra proprietății sale nevândute; că, din decizia atacată nu rezultă că asemenea clauză de interdicție ar fi fost subînțeleasă de părți ca rezultând din intenția lor comună; că, vânzătorul a păstrat în specie, conform art. 544 c. civ. (480 c. civ. rom.), libertatea de a se folosi și de a dispune de proprietatea sa, așa cum înțelege, sub condiția de a nu face un uz oprit de lege sau regulamente; că, nici o dispoziție a legii sau a vreunui regulament nu oprește stabilirea unei nouă uzini de aceeaș natură în vecinătatea unei asemenea uzini preexistente; că, stabilirea unei asemenea uzini, autorizată în mod legal, nu poate da loc la o acțiune în daune, fiindcă prejudiciul ce poate să rezulte pentru stabilimentele preexistente nu este decât rezultatul liberului exercițiu al unei industrii licite și al dreptului de proprietate, etc.»⁵⁾

Această deosebire între vânzarea unei uzine sau fabrici și aceea a unui fond de comerț, se explică prin împrejurarea că vânzarea unui asemenea stabiliment cuprinde, prin natura sa, numai clădirile și obiectele materiale necesare la exploatarea ei, pe când vânzarea unui fond de comerț cuprinde și clientela (*l'achalandage*), care este unul din principalele sale elemente; de unde rezultă că acel care a vândut o uzină sau o fabrică, nu-și interzice, prin această vânzare, dreptul de a stabili în această a ei vecinătate și o industrie similară, pentrucă prin aceasta el nu ia nimic dela cumpărător din ceea ce a vândut; pe când acela care, după ce a vândut un fond de comerț, stabilește în vecinătate un fond similar, retrace dela cumpărător clientela ce i-a cedat, care, de cele mai multeori, nu rămâne statornică stabilimentului, ci urmează persoana. Există deci, în acest din urmă caz, o lipsă de executare a convenției

4) Bédaride, *Achats et Ventes*, 10, p. 34 urm.; Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 271, pg. 342, 343 (ed. 6-a); Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 247; Thaller, *T. élément. de droit commercial*, 84, pag. 64 (ed. 4-a); T. Huc, X, 112; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, II, 454 (Paris, 1915); Baudry et Saignat, *Vente*, 364; Guillouard, *Idem*, I, 330 urm. Aubry et Rau, V, § 355, pag. 76, 77, text și nota 2 (ed. 2-a). — *Contră*: Laurent, XXIV, 185. Cpr. Cas. fr. D. P. 1912. 1. 173, precum și alte autorități citate într'un sens și într'altul în tom. VIII, partea II al Coment. noastre, p. 75, *ad notam* (ed. 2-a).

5) Cas. fr., Sirey, 44. 1. 678.

1) S'au mai invocat două motive care au fost respinse, fiind relative la chestiuni de atributul suveran al instanței de fond. N. R.

2) Vezi Répert. Sirey-Carpentier, v^o *Fonds de commerce*, 151 urm.

3) Cpr. C. Paris, D. P. 90. 2. 283.

și a legii, care obligă pe vânzător a predă lucrul vândut și a nu-l mai retrage în urma vânzării⁶⁾.

Această deosebire între vânzarea unui fond de comerț și aceea a unei uzini sau fabrici, odată făcută, venim acum la chestiunea hotărâtă prin decizia Curții de casație ce adnotăm.

Se întâmplă uneori ca vânzătorul unui fond industrial sau comercial să-și interzică el însuși prin contractul de vânzare exercițiul aceleiași industrii sau aceleiași comerț, și în asemenea caz se naște întrebarea dacă asemenea convenție este validă. Curtea din București, având a judeca o asemenea speță, a decis, cu drept cuvânt, că deși, în principiu, convenția care are de scop de a pune o piedică libertății comerțului sau industriei se consideră ca inexistentă, fiind contrară ordinii publice, totuși numai acele convenții sunt nule pentru acest motiv, care au de obiect interdicția exercițiului comerțului sau industriei în mod general și perpetuu, iar nu și atunci când interdicția este mărginită în spațiu și în timp; căci, în acest din urmă caz, o asemenea convenție nu constituie un monopol și nu este contrară ordinii publice⁷⁾.

Această decizie fiind atacată cu recurs, Curtea de casație a respins cu drept cuvânt recursul, prin decizia ce publicăm astăzi. Tot în acest sens se pronunță și doctrina⁸⁾.

Tribunalul din Iași a decis, deasemenea, că este validă convenția prin care un comerciant sau fabricant s'a îndatorit către o societate sau un consorțiu de fabricanți ori comercianți, de a nu mai fabrica cutare obiect sau a exploata cutare comerț, cum ar fi, de exemplu, de a nu mai exploata o fabrică de apă gazoasă în cutare localitate, pe timpul cât societatea cu care a contractat și care ar fabrica același fel de comerț în aceeași localitate, va continua cu fabricarea sau exploatarea acestui comerț, este validă și obligă pe părți, întrucât asemenea convenție nu prevede o interdicție absolută de lucru

pentru cel ce se obligă, el fiind stăpân de a face acel comerț în altă localitate⁹⁾.

Prin urmare, decizia Curții de casație, ce publicăm astăzi, este perfect juridică, și în același sens s'a mai pronunțat odată Curtea noastră de casație¹⁰⁾.

D. ALEXANDRESCO

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 13 Ianuarie 1916

Președinta d-lui D. Grigorovici, consilier

Alice și Margareta Nicoleanu cu firma Moses Jurist și altul

SOCIETĂȚI COMERCIALE.— CONSTITUIRE.— LIPSA FORMALITĂȚILOR LEGALE.— NULȚITATE.— ART. 91 URM. ȘI 98 C. COM.
DELEGAȚIUNE DE PLATĂ.— STIPULAȚIUNE PENTRU ALTUL.— TERȚIU BENEFICIAR.— ART. 1132 C. CIV.

1° Societățile comerciale, cari nu sunt constatate prin act scris și în privirea cărora nu s'au îndeplinit formalitățile prescise de art. 91, 92, 94 și 95 c. com., nu sunt legal constituite după art. 98 c. com., aceasta înseamnă că ele sunt nule și că, prin urmare, nu pot exercita nici o acțiune în justiție.

2° Delegațiunea de plată poate îmbracă forma unei stipulațiuni pentru altul, decâteori aceasta a fost voința părților contractante, nici un text din codul civil român neopunându-se la aceasta; în acest caz dreptul terțiului beneficiar naște și este irevocabil încă din momentul stipulațiunei.

S'au prezentat: firma Moses Jurist, prin d-nii avocați P. Sion și I. Liatris; d-nele A. și M. Nicoleanu, prin d-nii avocați P. Dragomirescu și Henri Șuțu, lipsind terțiul poprit Vasile Iamandi.

Curtea,

Având în vedere că firma Moses Jurist, prin reprezentantul său Mendel Iurist, în calitate de creditoare a lui Hipolit Nicoleanu, a făcut cerere de poprire asupra sumei de 85.000 lei, datorită de V. Iamandi, în baza contractului de împrumut ipotecar, autentificat de tribunalul Bacău sub No. 885 din 1913; că, această cerere a fost admisă prin ordonanța No. 92 din 1913 a președintelui tribunalului Iași, secția III, și adusă la îndeplinire de către corpul portăreilor aceluși tribunal, după cum se constată din procesul-verbal No. 530 din 1913;

9) *Cr. judiciar* din 1897, No. 12; Cpr. C. Paris, *Pand. Périod.* 1904, 2, 243 și multe alte decizii citate în tom. VIII, partea II, p. 75 *ad notam* (ed. 2-a), precum și în *Pand. fr.*, v^o *Liberté du commerce et de l'industrie*, 207 urm., etc.

10) *Vezi Bult. Cas.*, anul 1893, pag. 1073, etc.

6) Cpr. Aubry et Rau, V, § 355, p. 77, nota 2, *in fine* (ed. 5-a). *Vezi* însă Guillaouard, *Vente*, I, 336, pag. 352 urm.

7) *Vezi Dreptul* din 1915, No. 60, pag. 477.

8) *Vezi Aubry et Rau*, IV, § 345, pag. 555, nota 16 (ed. 5-a); Larombière, *Oblig.*, I, art. 1133, No. 21; Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, III, 390; Colin et Capitant, *op. cit.*, II, p. 454; Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, II, 872 bis, pag. 105 (ed. 3-a); Demblombe, XXIV, 333 bis. *Vezi* tom. V al Coment. noastre, p. 144, nota 1 și tom. VIII, partea II, pg. 75, *ad notam* (ed. 2-a).

Având în vedere că Alice și Margareta Nicoleanu au făcut contestație la această poprire; că, tribunalul Iași, secția III, prin sentința No. 341 din 1915, a admis contestațiile și a invalidat poprirea pentru suma de 60.000 lei; că, în contra acestei sentințe au făcut apel atât firma Moses Jurist, cât și Alice și Margareta Nicoleanu;

Având în vedere că contestatoarele invoacă următoarele motive pentru invalidarea poprirei: 1° societatea în nume colectiv, sub firma Moses Jurist, n'are existență legală, de oarece nu este constituită prin act scris (art. 88 § 1 c. com.) și nici n'a îndeplinit formalitățile prevăzute de art. 91 și 94 c. com.; 2° că, prin actul de împrumut ipotecar, H. Nicoleanu, a făcut o delegație de plată — prin mijlocul unei stipulațiuni pentru altul — pentru suma de 60.000 lei, în favoarea surorilor sale, Alice și Margareta Nicoleanu; că, în stipulațiunea pentru altul se naște un drept direct și irevocabil în favoarea terțiului; că, deci, suma de 60.000 lei aparține contestatoarei;

Asupra primului motiv de contestație:

Având în vedere că, din actele aflate la dosar se constată că, Moses Jurist și Mendel Jurist, prin petițiunea din 25 Iulie 1884, adresată președintelui tribunalului Iași, secția III, au cerut înscrierea în registrul de firme a firmei sociale «Moses Jurist, Casă de schimb»; prin această petițiune dânsii arată că societatea este constituită în anul 1884, «după cum rezultă din actul de societate ce-l avem încheiat între noi», iar mai jos adaugă: «durata societății este nelimitată și constituită în 1884 fără contract»; că, din comparația acestor două fraze, rezultă cu evidență că asociații au înțeles să declare că n'au făcut act scris la încheierea societății în nume colectiv, a cărei firmă cere a fi înscrisă. În anul 1891, Moses Jurist încetând din viață, Mendel Jurist și Ire Jurist, prin petițiunea din 18 Ianuarie 1891, au cerut tribunalului ca să se facă mențiune în registrul unde e înscrisă firma socială Moses Jurist, că «această firmă se va conduce de dânsii, ca succesori, tot în modul prevăzut la înscrierea firmei»;

Având în vedere că, după art. 105 și 114 c. com., numai numele asociaților cu responsabilitate nemărginită pot face parte din firma socială; că, deși prin încetarea din viață a lui Moses Jurist, a rămas fără ființă firma socială sub acest nume, totuși poprirea a fost făcută în numele firmei Moses Jurist;

Având în vedere că societatea în nume colectiv, încetează prin moartea unuia din asociați, afară numai dacă nu există convențiune contrară (art. 193 c. com.); că, de oarece contestatoarele n'au discutat chestiunea dacă societatea sub firma «Moses Jurist» a încetat prin moartea lui M. Jurist, Curtea nu poate intra în examinarea acestei chestiuni, urmând a se considera că societatea a fost continuată de Mendel Jurist și Ire Jurist;

Având în vedere că, după art. 88 § 1 c. com., contractul de societate trebuie făcut prin act scris; că, afară de aceasta, trebuie îndeplinite formalitățile de publicitate prescrise de art. 91, 92, 94 și 95 c. com.; că, art. 98 c. com. decide că societatea nu este legal constituită, mai înainte de îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 88, 91, 92, 94 și 95 c. com.; că, ceea ce nu există în conformitate cu legea, nu există pentru lege și deci e legalmente nul (Vidari, t. I, ed. V, No. 830, p. 593); că, prin urmare, societățile care n'au fost constituite în conformitate cu dispozițiile legii, sunt nule;

Având în vedere că, lipsa actului scris și a publicațiilor nu poate să fie opusă de către asociați celor de al treilea (art. 99 § 3 c. com.); că, din această dispozițiune a legii, rezultă, prin *a contrario*, că terții pot opune nulitatea societății; prin terții înțelegându-se acei cari au un interes juridic de a invocă această nulitate;

Având în vedere că societatea în nume colectiv, sub firma Moses Jurist, a fost constituită fără ca să se facă act scris, și fără îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 91 și 94 c. com., și tot în aceste condițiuni a fost continuată de Mendel și Ire Jurist; că, prin urmare, această societate este nulă;

Având în vedere că Hipolit Nicoleanu, contractând de la Vasile Iamandi un împrumut—după cum s'a arătat—din suma împrumutată a făcut o delegație de plată în favoarea creditoarelor sale, Alice și Margareta Nicoleanu, pentru suma de 60.000 lei, dând chitanță de primire lui V. Iamandi, prin însuș actul de împrumut; că, prin această stipulațiune, V. Iamandi a încetat de a mai fi debitorul lui H. Nicoleanu, și s'a atribuit delegatarilor un drept de creanță în contra lui V. Iamandi; că, firma M. Jurist face poprire, în calitate de creditoare a lui H. Nicoleanu, asupra sumei care, prin stipulațiunea din contractul de împrumut, a fost atribuită contestatoarelor, care având un evident interes juridic ca poprirea să nu fie validată asupra unei sume

ce le-a fost delegată, sunt terții și deci pot opune cu succes nulitatea societății; că, după cum s'a demonstrat, societatea în nume colectiv, sub firma «M. Jurist» fiind nulă, n'are acțiune în justiție pentru validarea poprirei făcută asupra sumei delegată contestatoarelor Alice și Margareta Nicolescu; că, deci, primul motiv al contestației fiind întemeiat urmează a fi admis.

Asupra celui de al doilea motiv de contestație:

Având în vedere că Hipolit Nicolescu, împrumutând de la Vasile Iamandi suma de 130.000 lei, cu ipotecă asupra moșiei sale Iliști, din județul Bacău, stipulează cu acesta ca din suma împrumutată să plătească surorilor sale, Alice și Margareta Nicolescu, suma care reprezintă sulta ce li se cuvine la moștenirea defunctului lor tată, în urma partajului intervenit între dânsii; că, Hipolit Nicolescu declară, prin actul de împrumut, că a primit suma pe care a delegat-o surorilor sale;

Având în vedere că, reprezentantul firmei M. Jurist susține că stipulațiunea din contractul de împrumut constituie o delegațiune imperfectă, care, până în momentul poprirei, nu fusese încă acceptată de delegat; că, prin urmare, valoarea care face obiectul delegațiunii, nu eșise din patrimoniul debitorului său și deci poate fi urmărită;

Având în vedere că, chestiunea care urmează a fi examinată, este de a se ști dacă convențiunea din contractul de împrumut constituie o delegație de plată sau o stipulațiune pentru altul;

Având în vedere că, în delegația de plată, delegatarul stipulează cu delegatul după cererea delegantului, pe când în stipulațiunea pentru altul, delegantul însuși stipulează cu delegatul că acesta să se oblige ca să îndeplinească o prestațiune determinată către un terțiu beneficiar;

Având în vedere că, codul nostru civil n'a reprodus art. 1119 c. civ. fr., după care, în general, nu se poate stipulă în numele său propriu, decât pentru sine însuși, precum nici art. 1121 c. civ. fr., prin care se determină condițiile în care se poate stipulă pentru altul;

Având în vedere că, codul civil, needictând nici o dispoziție restrictivă în ceea ce privește stipulațiunea pentru altul, urmează ca să se aplice în această materie principiile generale de drept, stabilindu-se din analiza intențiunii părților existența valabilă, precum și efectele juridice ale unei atari convențiuni; că, nu se poate obiecta că art. 969 c. civ., după care convențiunile legal

făcute au putere de lege între părțile contractante, se opune de a stipulă pentru altul, de oarece regula stabilită de acest articol însemnează: 1° că, două persoane nu pot, printr'o convenție încheiată între ele, să producă un efect de drept opozabil unui terțiu și care să fie de natură a-l daună; 2° că, dacă aceste persoane n'au înțeles să confere în contra lor un drept unui terțiu străin contractului, nimeni altul decât dînsele nu se poate prevală de contract pentru a trage profit; că, dacă părțile contractante, declară expres că un terțiu poate să se prevaleze în contra uneia din ele de un efect determinat care rezultă din convențiune, nu mai este necesar ca un nou contract să se formeze cu terțul beneficiar pentru a realiză, în persoana sa, dreptul creat în profitul său prin convențiune, pentru că contractul care l-a creat există și e suficient prin el însuși (C. Bufnoir, *Propriété et Contract*, p. 583); că, deci, creanța terțiului beneficiar se naște direct în contra promitentului, din momentul încheerii convențiunii care cuprinde stipulațiunea; că, consecința logică a acestui principiu e că dreptul odată născut e irevocabil, afară numai dacă contrariul nu rezultă din convențiunea părților; că, obiecțiunea care s'ar putea face că după acest sistem terțul dobândește un drept fără consimțământul său, nu poate fi fundată, de oarece dânsul poate în urmă să-l desființeze prin voința sa de a nu beneficia de acest drept;

Având în vedere că, independent de principiul că dreptul atribuit terțiului e irevocabil, în cazul în care ne procupă, caracterul irevocabil al dreptului atribuit contestatoarelor rezultă din convențiunea părților. În adevăr, H. Nicolescu declară, prin act, că a primit suma împrumutată, și în specificarea modului primirii prevede suma de 60.000 lei, delegată surorilor sale; că, din faptul că pentru această sumă dă chitanță liberatorie lui V. Iamandi, rezultă că a conferit delegatelor un drept irevocabil;

Având în vedere că H. Nicolescu, stipulând cu V. Iamandi ca acesta să plătească Margaretei și Alice Nicolescu suma de 60.000 lei, acestea au devenit creditoarele promitentului V. Iamandi, din momentul stipulațiunii; că, deci, poprirea înființată de firma M. Jurist fiind posterioară stipulațiunii, s'a exercitat asupra unui drept care face parte din patrimoniul contestatoarelor, iar nu patrimoniul lui H. Nicolescu; că, în consecință, poprirea nu poate fi valabilă;

Având în vedere că, chiar în sistemul după care

dreptul atribuit terțiului se poate revocă de stipulant până în momentul acceptării de către beneficiar, se admite că acest drept este exclusiv personal și, ca atare, nu poate fi exercitat de către creditorii acestuia; că, prin urmare, obiecțiunea firmei M. Jurist că, prin înființarea poprirei, a revocat dreptul atribuit contestațoarelor, e lipsită de orice fundament juridic;

Având în vedere că, reprezentantul firmei a mai susținut că Alice Nicolescu n'are dreptul să facă contestație, pentru motivul că, anterior delegațiunii din contractul de împrumut, a dat chitanță lui H. Nicolescu că a primit 30.000 lei, sumă ce i se cuvenește ca sultă; că, în subsidiar, a cerut de a se admite dovada cu martori, pentru a dovedi că contestațiile au primit dela H. Nicolescu sumele la care aveau dreptul; că, contestațiile sunt făcute pe baza unor creanțe achitate; că, deși această dovadă a fost respinsă de Curte printr'un jurnal anterior, totuși devine admisibilă din momentul ce i se invoacă concertul fraudulos;

Având în vedere că, prin actul intitulat «Tranzacțiune», din 24 Mai 1910, intervenit între Margareta Nicolescu și fratele său H. Nicolescu, pentru egalizarea porțiunelor din moștenirea rămasă dela tatăl lor, acesta din urmă se obligă de a plăti surorii sale 30.000 lei; că, H. Nicolescu, la facerea împrumutului, despre care s'a vorbit, a stipulat cu V. Iamandi ca să plătească Margaretei Nicolescu 30.000 lei ce-i datoră, conform tranzacției;

Având în vedere că, Alice Nicolescu, prin declarația din 21 Aprilie 1910, recunoaște de înatacabil testamentul defunctului ei tată, Gh. Nicolescu, și declară că a primit pe deplin partea sa de moștenire ce i se cuvenește; că, atât la interogatorul ce i s'a luat la Curte, cât și prin concluziile puse în instanță, arată că declarația că a primit suma de 30.000 lei eră simulată;

Având în vedere că, din faptul că H. Nicolescu, prin actul de împrumut, recunoaște că e dator surorii sale Alice Nicolescu 30.000 lei, rezultă că declarația din 21 Aprilie 1910, eră simulată, în ceea ce privește primirea sumei ce i se cuvenește; că, recunoașterea lui H. Nicolescu e opozabilă firmei M. Jurist, care, ca creditor chirografar, e reprezentantă universală a debitorului său H. Nicolescu;

Având în vedere că, la audiența dela 5 Decembrie 1915, firma Moses Jurist a cerut dovada cu martori ca să stabilească că Margareta Nicolescu a primit dela fratele său suma de 30.000 lei ce-i datoră în baza tranzacției; că, prin urmare, obligația eră stinsă în momentul când a fost făcut împrumutul ipotecar;

Având în vedere că, această dovadă a fost respinsă de Curte, pentru motivul că creditorii chirografari, fiind reprezentanții universalii ai debitorului lor, au aceleași drepturi ca și acesta; că, deci, nu pot administra dovada cu martori pentru a dovedi stingerea unei obligațiuni a debitorului, atunci când dovada nu poate fi admisibilă pentru acesta; că, acum se invoacă dovada cu martori pentru stabilirea aceluiaș fapt, cu adăugirea concertului fraudulos;

Având în vedere că, creditorii chirografari devin terții, în cazul când debitorul face un act în fraudă drepturilor lor, și în atare împrejurare pot administra dovada cu martori pentru a proba simulațiunea unui act săvârșit de acesta;

Având în vedere că, la interogatorul pus de Margareta Nicolescu lui Mendel Jurist, reprezentantul firmei M. Jurist, acesta a răspuns că suma de 30.000 lei a fost plătită Margaretei Nicolescu de către H. Nicolescu «imediat după moartea lui Gh. Nicolescu și împărțirea averii»; că, atunci a venit la contoarul său H. Nicolescu și N. Petrescu, fostul soț al Margaretei Nicolescu, unde au împărțit niște bonuri; dar nu-și aduce aminte pentru ce sumă; apoi, fiind întrebat ce sumă a plătit atunci H. Nicolescu Margaretei Petrescu — acum Margareta Nicolescu — răspunde că: «nu știe, și nu-și aduce aminte dacă mai eră cineva față»;

Având în vedere că, Mendel Jurist, deși afirmă că suma a fost plătită în contoarul său, declară că nu știe cuantumul sumei, și nici nu știe dacă mai eră cineva față; cu toate acestea, astăzi invoacă dovada cu martori pentru a dovedi achitarea creanței;

Având în vedere că, Gh. Nicolescu a încetat din viață în Iulie 1909; că, dacă ar fi exactă afirmațiunea lui Mendel Jurist că plata sumei s'a făcut imediat după moartea acestuia, nu s'ar putea explica încheierea tranzacției din 24 Mai 1910 despre care s'a vorbit — și prin care H. Nicolescu se obligă de a plăti Margaretei Nicolescu suma de 30.000 lei în termen de 3 ani; că, împrumutul ipotecar care cuprinde stipulația în favoarea Margaretei Nicolescu, a fost făcut la 30 Mai 1913, deci coincide cu data exigibilității sumei de 30.000 lei;

Având în vedere că la termenul din 5 Decembrie 1915, firma M. Jurist, reprezentată prin Mendel Jurist, a cerut să facă dovada liberațiunii lui H. Nicolescu numai către Margareta Nicolescu; acum însă,

invocând fraudă, cere să facă această dovadă și în raport cu Alice Nicolescu, fără însă a preciza împrejurările în care plata a fost făcută, ceea ce dovedește că afirmă un fapt despre care n'are nici o cunoștință;

Având în vedere că, din împrejurările expuse, rezultă că dovada cu martori invocată de firma M. Jurist pentru a dovedi că creanțele atribuite prin stipulațiunea din actul de împrumut sunt achitate, este făcută numai din spirit de șicană, cu scopul numai de a întârziă soluțiunea procesului; că, deci, urmează a fi respinsă, Curtea formându-și convingerea din faptele relatate că creanțele contestatoarelor nu sunt simulate.

Asupra apelului făcut de Alice și Margareta Nicolescu:

Având în vedere că apelantele cer a li se acorda câte 4.500 lei, cu titlu de daune cauzate de faptul poștării înființată de firma Moses Jurist asupra sumelor datorite de V. Iamandi;

Având în vedere că apelantele, prin contestațiile făcute înaintea primei instanțe, n'au făcut cerere de daune; că, numai Margareta Nicolescu, prin concluziile orale puse la tribunal, a cerut ca firma M. Jurist să fie condamnată la daune, fără însă a arăta cuantumul lor; că, tribunalul, cu drept cuvânt a respins această cerere pentru motivul că nu fusese formulată prin petițiunea prin care s'a introdus contestația; că, Alice Nicolescu nici prin concluziunile orale n'a cerut ca tribunalul să condamne numita firmă la daune;

Având în vedere că, în apel nu se poate face nici o nouă cerere, care nu s'a făcut în întâia instanță (art. 327 c. pr. civ.);

Având în vedere că cererea de daune, formulată de Alice Nicolescu, este o cerere nouă; că, deci, nu poate fi discutată în apel; că, cererea orală făcută de Margareta Nicolescu nu e valabilă (art. 69 pr. civ.), iar înaintea Curței nu poate face pentru întâia dată cerere de daune;

Având în vedere că, din faptele expuse, rezultă că atât apelul firmei Moses Jurist, cât și apelul făcut de Margareta și Alice Nicolescu, nefiind fundată, urmează a fi respinse, compensându-se cheltuielile de judecată formulate de ambele părți în proces.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier D. Volanschi, în majoritate, respinge ca nefondate ambele apeluri.

Semnați: D. Grigorovici, D. Volanschi, V. Erbiceanu,
Eug. Bonachi.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN CAEN

— 6 Maiu 1914 —

DOTĂ. — INALIENABILITATE. — EXCEPȚII. — REPARAȚII MARI. — ALIMENTE. — MOBILIER AGRICOL. — ÎMPRUMUT IPOTECAR. — SECHESTRU JUDICIAR. — ART. 1558 ȘI 1961 C. CIV. FR. (ART. 1253 ȘI 1632 C. CIV. ROM.).

1° Imobilul dotal poate fi ipotecat spre a face reparații mari neapărate pentru conservarea acestui imobil.

2° Expresiunea «alimente», întrebuițată în art. 1558 c. civ. fr., cuprinde tot ceea ce este necesar pentru trebuințele existenței.

Femeea dotală poate fi deci autorizată să ipoteceze imobilele sale pentru cumpărarea unui mobilier agricol și facerea lucrărilor indispensabile pentru a permite soților să exploateze o proprietate a femeii.

3° Pentru a asigura întrebuințarea regulată a fondurilor provenite din împrumutul astfel autorizat, judecătorii sunt în drept să numească un sechestrul judiciar însărcinat a deține suma împrumutată și de a face vărsământul celui în drept, conformându-se deciziunii judecătorilor.

Pand. fr. périod. 1915. 2. 70.

Observațiune. — Deși art. 1253 c. civ. nu permite judecătorilor să autorize decât înstrăinarea fondului dotal, este admis în mod constant că această facultate poate fi întinsă și la ipotecarea acestui fond (Cas. fr. 22 févr. 1911. S. și P. 1913. 1. 553; *Pand. pér.* 1913. 1. 553; C. Buc. III, 4 Oct. 1914, *Dreptul* din 1914, No. 64, p. 507). Totuși s'a decis că clauza prin care se permite înstrăinarea imobilului dotal nu cuprinde facultatea de a-l ipoteca. Aci nu se aplică adagiul cunoscut *qui peut le plus, peut le moins*, pentru că ipoteca este mai periculoasă decât înstrăinarea directă, și soții, în momentul contractării împrumutului, nu-și dau seama de pericolele ei (V. în acest sens Cas. rom. I, 6 Oct. 1915, *Dreptul* din 1915, No. 78, p. 617 și observ.; D. Alexandresco, t. VIII, p. 263 și autoritățile citate în notă).

După cum constată decizia al cărei rezumat l-am dat mai sus, jurisprudența interpretează în chip foarte liberal expresiunea «alimente» din art. 1253 c. civ. Facultatea de a înstrăina sau ipoteca dotală pentru întreținerea familiei, nu este restrânsă la necesitățile vieții materiale, care trebuiesc a fi preîntâmpinate zilnic; ea poate fi exercitată în scopul de a asigura situația familiei, atât în viitor, cât și în prezent (V. Guillaud, *Tr. du contr. de mar.*, t. IV, No. 2027). Astfel, s'a făcut aplicațiunea acestui principiu în speciele în care înstrăinarea (sau ipotecarea) unui bun dotal a fost autorizată pentru cumpărarea unui mobilier agricol (V. Caen, 17 juill. 1884, S. 1885. 2. 87.— P. 1885. 1. 464); — pentru cumpărarea sau amenajarea unui fond de comerț (V. Cass. fr. 4 juill. 1904, S. și P. 1906. 1. 238 și trimiterile); — pentru a evita o expropriere care ar răpi familiei imobilul, fondul de comerț sau oficiul din care trăește (V. Cass. fr. 3 mars 1896, S. și P. 1900. 1. 522 și trimiterile).

Regularitatea numirii unui sechestrul însărcinat de a încasa fondurile ce femeea dotală este autorizată să împrumute și de a supraveghea întrebuințarea, a fost dejă admisă implicit de Casația franceză (V. Cass. 4 juill. 1904, S. și P. 1906. 1. 411. *Addé*, Ch. Robert, *De l'emploi et du remploi sous le régime dotal*, No. 334; *Rép. gén. du dr. fr.*, vo *Séquestre*, no. 301 și urm.; *Pand. pér.*, *cod. verv.*, no. 33 urm.). **S. R.**